

Ulkoministeriö
61/2023
6.11.2023

Amnesty International Suomen osasto
Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 8562 0600
E: amnesty@amnesty.fi
W: amnesty.fi

Lausunto: Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa. Huomioiden kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon täydentävän kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa ja valtioneuvoston periaatepäätöstä taloudellisten ulkosuhteiden toimintaohjelmasta, Amnesty lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

1. Miten Suomen tulisi mukauttaa toimintaansa taloudellisissa ulkosuhteissa ja/tai kehitysyhteistyössä vastataksemme muutoksiin kansainvälisessä toimintaympäristössä?

Hallitusohjelman mukaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia.¹ Valtioneuvoston yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyden edistämistä käsittelevän tiedonannon mukaan hallitus jatkaa kansainvälisessä työssään Suomen pitkäaikaisella linjalla, jota on kuvattu muun muassa ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa.² Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa todetaan muun muassa ulko- ja turvallisuuspolitiikan

ihmisoikeusperustaisuuden osalta, että toimivaltaiset viranomaiset ministeriöissä ja ulkomaanedustustot vastaavat aktiivisesta ja johdonmukaisesta ihmisoikeustoiminnasta ottaen huomioon oman toimintaympäristönsä haasteet ja mahdollisuudet. Suomen todetaan myös edistävän ihmisoikeuksien kunnioittamista yritysten toiminnassa sekä kauppapolitiikassa.³ Ministeriöiden tulevaisuuskatsauksessa viime vuodelta todetaan, että Suomi rakentaa avointa ja vapaata kansalaisyhteiskuntaa globaalisti ja tukee ihmisoikeuspuolustajia sekä demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä.⁴

Kehityspoliittisen toimikunnan julkaisussa ihmisoikeusperustaisuudesta Suomen kehityspoliitikassa todetaan, että "[k]iristyneessä globaalissa tilanteessa on tärkeää varmistaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka säilyy vahvasti ihmisoikeusperustaisena yli hallituskausien."⁵ Tähän on helppo yhtyä. Suomen on tärkeää sitoutua ihmisoikeuksien edistämiseen myös kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa.

Suomen turvattava kansainvälisen asekauppasopimuksen ja Euroopan unionin neuvoston yhteisen kannan toimeenpano

Suomi on ratifioinut kansainvälisen asekauppasopimuksen (Arms Trade Treaty, ATT). Sopimuksen ratifioituaan Suomi on sitoutunut olemaan myöntämättä asevientilupia sellaisille asekaupoille, joihin sisältyy huomattava riski siitä, että aseita käytettäisiin sotarikoksiin tai vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Lisäksi Suomea velvoittaa Euroopan unionin neuvoston yhteinen kanta vuodelta 2008 (2008/944/YUTP), jonka mukaisesti maastavientilupaa myönnettäessä "arvioidaan määräämään sitoutumista kansainvälisten velvoitteiden ja oikeuden noudattamiseen sekä ihmisoikeuksien kunnioittamiseen." Euroopan parlamentti totesi vuonna 2020 päätöslauselmassaan, etteivät jäsenmaat noudata yhteistä kantaa.⁶ Suomella tulee olla myös valmius arvioida uudelleen jo myönnettyt vientiluvat, mikäli vientilupaa koskevan maan tilanne muuttuu merkittävästi.

Suomen puolustustarvikkeiden vienti on kasvanut merkittävästi. Toteutuneiden vientien arvo vuonna 2022 oli 125 miljoonaa euroa, nousten edelliseen vuoteen verrattuna 70 prosenttia.⁷ Suomen aseviennin kasvu on tapahtunut lisääntyvien aseellisten konfliktien kontekstissa.⁸ Amnesty painottaa, että tässä kansainvälisen toimintaympäristön muutoksessa on yhä tärkeämpää, että Suomi noudattaa kaikessa asekaupassa kansainvälisiä velvoitteitaan. Suomella on velvollisuus arvioida kattavasti asevientilupiin liittyvät ihmisoikeusriskit ja toimia johdonmukaisesti ihmisoikeusriskien minimoimiseksi asekaupassa.

Kauppapolitiikan tuettava johdonmukaisesti ilmastopoliittisia tavoitteita

Ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen on yksi tärkeimpiä ihmiskunnan tulevaisuuteen vaikuttavia kysymyksiä. Ilmastonmuutoksen ja luontokadon vaikutukset sekä kansainväliset pyrkimykset ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseksi ovat keskeisiä kansainvälistä toimintaympäristöämme muokkaavia tekijöitä.

Ilmastopoliittiset tavoitteet ja sitoumukset tulee huomioida nykyistä vahvemmin myös taloudellisissa ulkosuhteissa ja varmistaa, että Suomen kauppapolitiikka johdonmukaisesti tukee 1,5 asteen tavoitetta.

Suomen edistettävä sateenkaari-ihmisten oikeuksia entistä vahvemmin kansainvälisissä suhteissa ja kehityspolitiikassa

Sateenkaari-ihmiset kokevat syrjintää ja kasvanutta väkivallan uhkaa kaikkialla maailmassa. Kyse on perustavanlaatuisen ihmisoikeuksien ja vapauksien loukkauksista. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet ovat jo pitkään olleet yksi Suomen ihmisoikeuspolitiikan painopisteistä, ja hallitus on yhdenvertaisuustiedonannossaan luvannut jatkaa tätä linjaa.

Merkittävä taustatekijä syrjinnän voimistumisessa on kansainvälisesti rahoitettu ja verkottunut anti-gender-liikehdintä, jossa naisten ja sateenkaari-ihmisten oikeuksia sekä seksuaalioikeuksia vastustetaan vetoamalla keksittyyn uhkakuvaan "gender-ideologiasta". Liikehdintä on vaikuttanut viime vuosina myös Euroopassa. Ihmisoikeusvastaisen liikehdinnän vahvistuessa Suomen rooli näiden oikeuksien pitkäjänteisenä edistäjänä on entistä tärkeämpi.

Tapoja vahvistaa työtä sateenkaari-ihmisten oikeuksien edistämiseksi on monia. On tärkeää valtavirtaistaa sateenkaarinäkökulma kehityspolitiikassa ja varmistaa, ettei Suomen tukea päädy sateenkaari-ihmisten oikeuksia vastustaville toimijoille. Lisäksi tulee tunnistaa kehityspolitiikassa ja erityisesti humanitaarisessa toiminnassa sateenkaari-ihmiset haavoittuvana ihmisryhmänä. Yksi konkreettinen tapa edistää edellä mainittuja tavoitteita olisi nimetä ulkoministeriön kehityspoliittiselle osastolle vastuuvirkahenkilö, joka edistää sateenkaari-ihmisten oikeuksia kehityspolitiikassa.

Ihmisoikeuspuolustajien ja riippumattoman kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien tukeminen

Ihmisoikeuspuolustajat⁹ ovat tärkeä osa ihmisoikeusjärjestelmää. He ovat myös omissa kotimaissaan ja yhteisöissään parhaita Suomenkin ajamien ihmisoikeustavoitteiden edistäjiä. Useissa maissa kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien työ on vaikeaa ja vaarallista. Esimerkiksi hallitukset, yritykset, aseelliset ryhmittymät sekä syrjintää lietsovat ryhmät pyrkivät hiljentämään ihmisoikeuspuolustajia ja estämään heitä tekemästä työtään. Ihmisoikeuspuolustajat toimivatkin kansalaisyhteiskunnan kapenevan tilan myötä yhä vaikeammassa ja usein vaarallisissa olosuhteissa eri puolilla maailmaa ja tarvitsevat tukea työlleen.

Suomi on sitoutunut ihmisoikeuspuolustajien tukemiseen ja suojeluun.¹⁰ Tätä työtä tulee jatkaa johdonmukaisesti. Suomen tulee tukea aktiivisesti myös EU:n ulkosuhteissa ihmisoikeuspuolustajien ja riippumattoman kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia ja puolustaa oikeuksia ilmaisun- ja kokoontumisvapauteen sekä järjestäytymiseen. Vapaan tiedonvälityksen sekä järjestöjen ja aktivistien legitiimin toiminnan estämiseen on puututtava ja etsittävä keinoja kansalaisyhteiskunnan äänen vahvistamiseksi.

Amnesty pitää äärimmäisen tärkeänä, että Suomi valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisen selonteon sanoin tukee myös jatkossa ihmisoikeuspuolustajien ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien vahvistamista sekä ihmisoikeustyötä tekeviä ja ihmisoikeuspuolustajia tukevia järjestöjä osana kehitysyhteistyötään.¹¹

Kuten ulkoministeriön ihmisoikeuspuolustajatyötä koskevissa ulkoasiainhallinnon ohjeissa todetaan, ihmisoikeuspuolustajilla ja kansalaisyhteiskunnan ihmisoikeustoimijoilla on merkittävä rooli kehitysyhteistyöhön liittyvien ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa ja epäkohtien esille nostamisessa. Ihmisoikeuspuolustajien ja kansalaisyhteiskunnan rooli korostuu myös yksityisen sektorin kehittämistä koskevissa hankkeissa ja yritysten ihmisoikeuksia koskevan asianmukaisen huolellisuuden prosessin täytäntöönpanossa. Kyseisissä ohjeissa kannustetaan myös edistämään yritysten ja ihmisoikeuspuolustajien välistä vuoropuhelua Team Finland -toiminnassa.¹²

Suomen on jatkossakin tuettava suoraan paikallisten ja kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen sekä ihmisoikeuspuolustajien toimintaa, ja Suomen kahdenkeskisiin kehitysyhteistyösopimuksiin on sisällytettävä ihmisoikeuspuolustajien suojele.¹³

Ihmisoikeuspuolustajat tarvitsevat usein nopeaa tukea maassa, jossa he työskentelevät. Akuutissa tilanteessa vähäinenkin rahallinen tuki auttaa tehokkaasti. Suomen edustustoverkosto voisi tarjota tätä joustavaa apua.¹⁴ Paikallisen yhteistyön määrärahaa (PYM) on pidetty merkittävänä välineenä ihmisoikeuspuolustajien tukemisessa edustustoissa.¹⁵ Edustustoilla tulisi jatkossakin olla tarjolla tällaista tai muuta joustavaa, matalan kynnyksen rahoitusta paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen ja muiden toimijoiden tukemiseen.

2. Mitä uusia, konkreettisia toimia tai painotuksia kauppapolitiikassa tai taloudellisissa ulkosuhteissa tulisi ottaa käyttöön, jotta Suomen intressien edistämiseksi voitaisiin vaikuttavampia?

Amnesty viittaa tämän osalta kysymyksen 1. vastauksiin ja painottaa ihmisoikeusperustaisuutta sekä politiikkajohdonmukaisuutta.

3. Suomi on tunnettu kestävän kehityksen mallimaana. Miten voisimme paremmin hyödyntää suomalaista osaamista ja mainettamme suhteessa kehittyviin maihiin? Miten tuemme työtä kehitysyhteistyön keinoin hallitusohjelman mukaisesti?

Kehitysyhteistyön ihmisoikeusperustaisuuden vahvistaminen kattavasti edellyttää resursseja

Suomen kehitysyhteistyö on maailmalla tunnettu ihmisoikeusperustaisuudesta sekä sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden painottamisesta. Ihmisoikeusperustainen lähestymistapa ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien edistäminen on hyvä perusta Suomen kehitysyhteistyölle ja ohjaamaan myös kehitysyhteistyön keinovalikoimaa.

Tuoreessa evaluointiraportissa ihmisoikeusperustaisuudesta Suomen kehityspolitiikassa ja -yhteistyössä todetaan, että ulkoministeriön ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan seuranta ja tulosten raportointijärjestelmät ovat heikkoja.¹⁶ Kehityspoliittisen toimikunnan suositusten mukaisesti tulisi selkeyttää ja konkretisoida ihmisoikeusperustaisuuden vahvistamiseen liittyvää tavoitteenasettelua. Ihmisoikeusperustaisuuden tavoitetasojen saavuttamista tulee seurata ja arvioida interventioita suunnitteluvaiheen lisäksi toteutus- ja päättymisvaiheissa.¹⁷ Tähän on myös varattava riittävät resurssit. Evaluoinnin mukaan ulkoministeriössä on riittämättömästi henkilöstöä, joka luottaa omaan osaamiseensa ihmisoikeusperustaisessa lähestymistavassa.¹⁸

Lisäksi tulisi asettaa yksityissektorin kehitysyhteistyön rahoituksessa selkeät tavoitteet ihmisoikeuksia edistävien toimien osuuden kasvattamiselle.¹⁹ Evaluointiraportissa Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön ihmisoikeusperustaisuudesta todettiin, että vaikka osa kehitysyhteistyössä mukana olevista yrityksistä on sisällyttänyt ihmisoikeusnäkökulman riskienhallintaansa, mukana on myös monia yrityksiä, jotka eivät ole tunnistaneeet, analysoineet ja seuranneet toimintaansa liittyviä ihmisoikeusriskejä.²⁰ Rahoitukseen liittyvässä päätöksenteossa ja seurannassa tulee varmistaa, että kaikki rahoitettavat yritykset ovat todennettavasti sitoutuneet ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja että ne noudattavat liiketoiminnassaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita.

Kansainvälisen ilmasto-rahituksen kasvattaminen ja kohdentaminen

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttäminen ovat kestävän kehityksen edellytys, ja konkreettiset toimet päästöjen vähentämiseksi sekä tuki kehittyvien maiden ilmastotoimille rakentavat myös Suomen uskottavuutta kestävän kehityksen edelläkävijänä.

Pariisin sopimuksen myötä Suomi on muiden teollisuusmaiden kanssa sitoutunut rahoittamaan kehittyvien maiden toimia sekä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi että siihen sopeutumiseksi. Suomen julkinen kansainvälinen ilmasto-rahitus on keskeinen osa

ulkoministeriön hallinnoimaa kehitysyhteistyötä, ja on tärkeää varmistaa sekä ilmatorahituksen riittävä taso että vaikuttava kohdentuminen.

Suomen kansainvälisestä kehitysrahoituksesta laaditut arviot (mm. VTV 2021²¹ ja UM:n teettämä evaluaatio 2023²²) ovat tuoneet esiin, kuinka Suomen ilmatorahituksen vaikuttavuutta voitaisiin parantaa strategisella ohjauksella ja selkeämmällä tavoitteenasettelulla. Käsillä olevan selonteon ohella olisi tärkeää laatia suunnitelma Suomen kansainvälisen ilmatorahituksen kasvattamisesta ja kohdentamisesta. Rahoituksen kohdentamisessa tulee varmistaa ihmisoikeuksien edistäminen sekä tuen ohjautuminen haavoittuvimmille maille ja ihmisille.

4. Millainen yhdistelmä taloudellisten ulkosuhteiden ml. kauppapolitiikan ja toisaalta kehitysyhteistyön keinoja soveltuisi parhaiten hyödynnettäväksi suhteissamme kehittyviin talouksiin?

Ihmisoikeusperustaisuus ja politiikkajohdonmukaisuus kaikessa kaupp- ja kehityspolitiikassa

Ulkoministeriön eri politiikka-alojen on vahvistettava ja tuettava ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa eivätkä ne saa olla ristiriidassa ihmisoikeuksien kanssa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, miten eri politiikkatoimet tulevassa selonteossa ja selonteon toteuttamiseen varatut määrärahat vaikuttavat etenkin usein haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien toteutumiseen. Ihmisoikeuksien vahvistaminen tulisi asettaa Suomen oman vaikuttamistyön selkeäksi tavoitteeksi, jonka eteen se tekee pitkäjänteistä työtä, ja varata tälle työlle riittävä henkilöstö- ja muu resurssointi.²³

Amnesty muistuttaa, että kansainvälisten suhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon tulee myös kuvastaa Suomen pitkäaikaista ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa, kuten sitoutumista yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja osallistumisoikeuksien vahvistamiseen. Valtioneuvoston elokuussa 2023 annetussa syrjimättömyyttä koskevassa tiedonannossa tästä linjasta on mainittu esimerkkeinä naisten ja tyttöjen, vammaisten henkilöiden, alkuperäiskansojen sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen sekä muiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien edistäminen ja puolustaminen. Lisäksi EU:ssa Suomen todetaan jatkavan edelleen sukupuolten tasa-arvon, kuten itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevien asioiden edistämistä.²⁴ Sitoutuminen näiden oikeuksien edistämiseen ja puolustamiseen edellyttää ennen kaikkea resurssien varmistamista ja näitä ihmisoikeuskysymyksiä seuraavien vastuuviranhaltijoiden osoittamista.

Amnesty korostaa, että ihmisoikeusperustaisuuden ja politiikkajohdonmukaisuuden tulee olla keskeinen lähtökohta kaupp- ja kehityspolitiikassa suhteessa kehittyviin maihin. Ylivaalikautisessa kehityspolitiikan selonteossa on sitouduttu ihmisoikeusperustaisuuteen läpileikkaavana lähtökohtana. Amnesty myös muistuttaa, että ihmisoikeusperustaisuuden

toteutuminen edellyttää kaikkien kansainvälisen kaupan ja kehityspolitiikan toimijoiden ihmisoikeusasiantuntemuksen varmistamista riittävällä koulutuksella. Lisäksi ihmisoikeustyölle on varattava riittävät henkilö- ja muut resurssit valtionhallinnossa.

Ylivaalikautisessa kehityspolitiikan selonteossa on useita tärkeitä ihmisoikeuksia koskevia tavoitteita, kuten kokoontumis-, sanan- ja yhdistysvapauden vahvistaminen sekä vapaan, elinvoimaisen ja moniäänisen kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien vahvistaminen. Selonteosta ei kuitenkaan ilmene millä tavoin nämä tavoitteet konkretisoidaan toiminnan tasolla esimerkiksi maastrategioissa ja -ohjelmissa ja millä tavalla näiden tavoitteiden toteutumista seurataan. Riskinä tällaisessa lähestymistavassa on, että seuranta ja raportointi on anekdoottista, eikä mahdollista toiminnan tavoitteellisuuden ja johdonmukaisuuden laajempaa tarkastelua. Yksi tapa konkretisoida tavoitteita ja seurantaa olisi sisällyttää ne johdonmukaisesti maastrategioihin ja maaohjelmiin, ja edellyttää seurantaa ja raportointia näiden puitteissa.

Kunnioitavasti

Niina Laajapuro
Ihmisoikeustyön johtaja

Lisätietoja antavat:

Mariko Sato (mariko.sato@amnesty.fi), Vilja Härkönen (vilja.harkonen@amnesty.fi), Elina Mikola (elina.mikola@amnesty.fi).

Viitteet

- ¹ Valtioneuvosto, 2023, Vahva ja välittävä Suomi – Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165042>, s. 157.
- ² Valtioneuvosto, 2023, Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165110>, s.13.
- ³ Valtioneuvosto, 2021, Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163674>, s. 12.
- ⁴ Valtioneuvosto, 2022, Ministeriöiden tulevaisuuskatsaus 2022: Yhteiskunnan tila ja päätöksiä vaativat kysymykset, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164320>, s. 60.
- ⁵ Kehityspoliittinen toimikunta, 2023, Ihmisoikeusperustaisuus Suomen kehityspolitiikassa, https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2023/01/kpt_ihmisoikeusperustaisuus-suomen-kehityspolitiikassa_pdf.pdf, s. 4.
- ⁶ Euroopan parlamentti. 17.9.2020, “European Parliament resolution of 17 September 2020 on Arms export: implementation of Common Position 2008/944/CFSP (2020/2003(INI))”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020IP0224>.
- ⁷ Puolustusministeriö, 19.6.2023, https://www.defmin.fi/ajankohtaista/tiedotteet_ja_uutiset?10652_m=13718#1cdac4a3.
- ⁸ SIPRI, 2023, SIPRI Yearbook 2023, ‘Trends in armed conflicts’, <https://www.sipri.org/yearbook/2023/02>.
- ⁹ 2 YK:n ihmisoikeuspuolustajajulistuksen 1. artiklassa todetaan, että ”jokaisella on oikeus yksilönä ja yhdessä muiden kanssa edistää ja tavoitella ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelemista ja toteutumista kansallisella ja kansainvälisellä tasolla”. Julistuksen perusteella ihmisoikeuspuolustajaksi voidaan määritellä kuka tahansa, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa, työskentelee rauhanomaisesti ja väkivallattomasti edistääkseen ja suojellakseen ihmisoikeuksia.
- ¹⁰ Suomi on esimerkiksi julkaissut kansallisen ohjeistuksen (2014) tukemaan EU:n ihmisoikeuspuolustajia koskevien suuntaviivojen toimeenpanoa, ja teettänyt selvityksen (2017) ohjeistuksen toimeenpanosta. Ks. Ulkoministeriö, Suomen ulkoasiainhallinnon julkiset ohjeet Euroopan unionin ihmisoikeuspuolustajia koskevien suuntaviivojen käytännön toteuttamisessa, um.fi/julkaisut/-/asset_publisher/TVOLgBmLyZvu/content/suomen-ulkoasiainhallinnon-julkiset-ohjeet-euroopan-unionin-ihmisoikeuspuolustajia-koskevien-suuntaviivojen-kaytannon-toteuttamisessa. Vuonna 2022 Suomi päivitti kansallista ihmisoikeuspuolustajia koskevaa ohjeistustaan: Ulkoministeriö 2022, Tuemme yhdessä ihmisoikeuspuolustajia: Suomen ulkoasiainhallinnon ohjeet, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164416>.
Lisäksi Suomi toi ihmisoikeuspuolustajia näkyvästi esiin EU-puheenjohtajuuskaudellaan 2019.
- ¹¹ Valtioneuvosto, 2021, Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163674>, s. 41.
- ¹² Ulkoministeriö, 2022, Tuemme yhdessä ihmisoikeuspuolustajia: Suomen ulkoasiainhallinnon ohjeet, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164416>, s. 23, 28.
- ¹³ Ks. Ulkoministeriö, 2017, Ihmisoikeuspuolustajat yhä ahtaammalla – Miten Suomen tukea ihmisoikeuspuolustajille tulisi kehittää?, https://um.fi/documents/35732/0/UM_Ihmisoikeuspuolustajat_FI%20%281%29.pdf/92c5bd3e-9b15-c571-adc2-2aad239d2daa?t=1529498114547, s. 39.
- ¹⁴ Ihmisoikeusvaltuuskunta, 2022, Kannanotto: Hallituksen on vahvistettava vaarassa olevien ihmisoikeuspuolustajien suojelua, <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/uutiset/kannanotto-hallituksen-on-vahvistet/>.
- ¹⁵ Ks. esim. Ulkoministeriö, 2017, Ihmisoikeuspuolustajat yhä ahtaammalla – Miten Suomen tukea ihmisoikeuspuolustajille tulisi kehittää?,

---

https://um.fi/documents/35732/0/UM_Ihmisoikeuspuolustajat_FI%20%281%29.pdf/92c5bd3e-9b15-c571-adc2-2aad239d2daa?t=1529498114547

¹⁶ Ulkoministeriö, 2023, Evaluation of human rights-based approach (HRBA) in Finland's development policy and cooperation, <https://um.fi/documents/384998/0/Evaluation+report+Volume+1+-+Main+report+%281%29.pdf/3c31e625-861a-0620-1181-61a43c938005?t=1698219364711>, s. x.

¹⁷ Kehityspoliittinen toimikunta, 2023, Ihmisoikeusperustaisuus Suomen kehityspolitiikassa, https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2023/01/kpt_ihmisoikeusperustaisuus-suomen-kehityspolitiikassa_pdf.pdf, s. 49.

¹⁸ Ulkoministeriö, 2023, Evaluation of human rights-based approach (HRBA) in Finland's development policy and cooperation, <https://um.fi/documents/384998/0/Evaluation+report+Volume+1+-+Main+report+%281%29.pdf/3c31e625-861a-0620-1181-61a43c938005?t=1698219364711>, s. xii.

¹⁹ Kehityspoliittinen toimikunta, 2023, Ihmisoikeusperustaisuus Suomen kehityspolitiikassa, https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2023/01/kpt_ihmisoikeusperustaisuus-suomen-kehityspolitiikassa_pdf.pdf, s. 49.

²⁰ Ulkoministeriö, 2023, Evaluation of human rights-based approach (HRBA) in Finland's development policy and cooperation, <https://um.fi/documents/384998/0/Evaluation+report+Volume+1+-+Main+report+%281%29.pdf/3c31e625-861a-0620-1181-61a43c938005?t=1698219364711>, s. xi.

²¹ Valtiotalouden tarkastusvirasto, 2021, Suomen kansainvälinen ilmasto- ja ympäristörahoitus: ohjaus ja tuloksellisuus <https://www.vtv.fi/app/uploads/2021/05/VTV-Tarkastus-6-2021-Suomen-kansainvalinen-ilmastorahoitus.pdf>

²² Ulkoministeriö 2023, Evaluation of Finland's International Climate Finance 2016-2022 (toistaiseksi julkaisematon, tuloksia esitelty UM:n tilaisuudessa 31.10.2023)

²³ Ks. Kehityspoliittinen toimikunta, 2023, Ihmisoikeusperustaisuus Suomen kehityspolitiikassa, https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2023/01/kpt_ihmisoikeusperustaisuus-suomen-kehityspolitiikassa_pdf.pdf, s. 48–50.

²⁴ Valtioneuvosto, 2023, Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165110>, s. 7, 9.